

Kevin Chaplin, directeur van South

“UBUNTU IS EEN VAN MENSELIJK

 MANAGER ALS COACH

Ubuntu is een Zuid-Afrikaans begrip dat ook in Nederland aan belang wint. In het tv-programma *College Tour* zei aartsbisschop-emeritus Desmond Tutu onlangs dat Ubuntu zijn diepgewortelde levensovertuiging is. Een andere voorvechter in Zuid-Afrika van Ubuntu is Kevin Chaplin. “Je bent wie je bent dankzij anderen.”

Wat is Ubuntu eigenlijk en wat kunnen wij Nederlanders van Zuid-Afrika leren?

“Zuid-Afrika is een geweldig land, met zijn rijke mix aan mensen. Omdat ik opgroeide tijdens de Apartheid kwam ik pas tijdens mijn studietijd in aanraking met andere culturen. Ik ervoer al snel een enorme onderlinge warmte tussen gekleurde Zuid-Afrikanen en blanken. Zuid-Afrikanen zijn geliefd over de hele wereld. Buitenlanders zijn altijd zeer gecharmeerd van de vriendelijkheid van onze bevolking. Toen onlangs de Belgische Consul General met pensioen ging en terugkeerde naar België, vond ze de mensen daar maar onvriendelijk en onbeleefd.

Bij de World Cup Cricket ODI zie je hoe iedereen – van welke afkomst, kleur, cultuur of religie dan ook – samen optrekt. Onze natie kent een eenheid op alle fronten, waardoor onze bedrijven en economie zo succesvol zijn.

Uiteraard beweer ik niet dat we klaar zijn – nee, we hebben nog te maken met gigantische uitdagingen. Maar het is een feit dat we op de goede weg zijn.

Een belangrijke rol in het succes speelt ons concept Ubuntu, dat zorgt voor eenheid.

De geest van Ubuntu is samen te vatten als: mensen zijn mensen door andere mensen. Dat houdt in dat ik een mens ben omdat ik

behoor tot het menselijk ras, en ik andere mensen zie en behandel als mijn gelijken. In feite is Ubuntu een Afrikaans woord voor een universeel begrip van menselijkheid, volgens de volgende leefregels:

- Stel het voordeel van de gemeenschap boven je eigen belangen.
- Doe je best om andere mensen van dienst te zijn.
- Toon respect voor anderen, en wees eerlijk en oprecht.
- Wij mensen zijn onlosmakelijk verbonden met alle eco-systemen, wat betekent dat we allemaal verantwoordelijk zijn voor het behoud van de wereld.
- Ubuntu wil een gelijke verdeling van natuurlijk bronnen, voor alle huidige wereldbewoners, en voor volgende generaties.
- Ubuntu is rechtvaardig zijn tegen iedereen.
- Ubuntu is meelevend.
- Ubuntu respecteert de menselijke waardigheid.
- Ubuntu voert de menselijke maat.
- Ubuntu zul je vanzelf herkennen als je het tegenkomt.

Dit is in een paar punten samengevat waarover Ubuntu gaat, de essentie van het mens-zijn.”

African Ubuntu Foundation:

UNIVERSEEL BEGRIP HEID”

Universeel concept

Desmond Tutu heeft gezegd dat Ubuntu een van de geschenken is die Afrika de wereld wil geven. De vraag is of het concept overdraagbaar is aan onze Westerse wereld.

“Ubuntu is niet zozeer een Afrikaans concept, maar een Afrikaans woord voor een universeel idee. Er wordt wel gezegd dat er een heel dorp nodig is om een kind groot te brengen. Niets wat we bereiken in het leven is geheel en al op ons eigen conto te schrijven; we doen het samen of dankzij anderen.

De definitie van Ubuntu is volgens de Zuid-Afrikaanse White Paper for Welfare: we zorgen voor elkaars welzijn en we steunen elkaar onderling. Het verenigt zowel de rechten als verantwoordelijkheden van iedere burger om het persoonlijke en algemene welzijn te vergroten.”

In onze cultuur erkennen ook wij steeds meer het belang van de relatie in professionaliteit.

Betrokkenheid en empathie zijn bijvoorbeeld binnen coaching belangrijke competenties. Toch zijn wij immer op zoek naar de grens tussen het persoonlijke en het professionele. Vanuit Ubuntu bezien, is die grens er wel?

“We zijn als mensen allemaal zo met elkaar verbonden dat je bent wie je bent dankzij de anderen. Ubuntu inspireert ons om ons open te stellen en te leren van anderen. Daarom bestaat de solitaire mens in mijn opinie niet, en zoek je altijd een gezamenlijk doel als je samenwerkt.”

Door onze diepgewortelde calvinistische cultuur, is het zo dat wij in Nederland nog

steeds vooral denken in termen van schuld en boete, soms vanuit berouw en vergeving. Wij kunnen verzoening en rechtvaardigheid vaak maar moeilijk met onze principes en overtuigingen verenigen. Heb je concrete voorbeelden van verzoening binnen Ubuntu?

“Het verhaal van Amy Biehl is het allerbeste voorbeeld van wat Ubuntu is. Het is een verhaal van vergeving, verzoening en recht. Amy Biehl werd in 1993 vermoord door vier jonge mannen die voor die daad in de gevangenis belandden en uiteindelijk amnestie kregen. De ouders konden deze vier mannen de dood van hun dochter vergeven. Twee van hen werken nu nog steeds voor de Amy Biehl Foundation, waar ze goed werk doen.

Als de ouders van Amy in staat waren om deze mannen vergeven, moet iedereen anderen kunnen vergeven.

De Amy Biehl Foundation streeft naar het ontwikkelen van de jeugd in de townships door ze educatieve en culturele bezigheden aan te bieden, zodat ze minder geneigd zijn zich negatief te laten beïnvloeden. Het is de bedoeling op die manier toekomstige leiders en ondernemers te kweken die emotioneel evenwichtig in het leven staan.”

In Nederland en binnen onze organisaties hebben wij ook te maken met steeds meer diversiteit in bevolkingsgroepen. Daarmee proberen we, zeker op organisatorisch niveau, ons voordeel te doen. Door teamwork benutten we elkaars verschillen om een gemeenschappelijk doel te bereiken. Hoe kijken jullie in Zuid-Afrika tegen ‘diversity’ aan?

“In de geest van Ubuntu mag volgens Dirk

Louw van University of the North, je perceptie van de ander nooit een vaststaand gegeven zijn. Je moet de ander vrij laten om te zijn of te worden wie hij is. Desmond Tutu noemt Ubuntu een leefregel van God. Het maakt niet uit, zegt hij, als we het niet over alles eens worden met elkaar – hoe je je kleedt, waar je woont, dat soort zaken. Samenleven wil niet zeggen dat je allemaal in hetzelfde gelooft, of iedereen in de gemeenschap mag. Het gaat erom dat we samenleven.

Door deze principes toe te passen, is Zuid-Afrika een eenheid en zal dat ook blijven. We zijn succesvol op vele gebieden: we hebben meer dan 66.000 schoolklassen gebouwd, 10 miljoen huishoudens voorzien van drinkwater, meer dan 2.3 miljoen huizen gebouwd voor 9 miljoen mensen, en 3,5 miljoen huizen voorzien van elektriciteit. Toch is bij dit succes een belangrijke kanttekening te plaatsen. Want waar we nog mee worstelen, zijn de volgende feiten:

- Een op de vier mannen zegt verkrachting op zijn geweten te hebben.
- 40% van de Zuid-Afrikaanse mannen geeft toe geweld te gebruiken tegen zijn partner.
- Een op de drie huwelijken eindigt in een echeiding.
- Onze grote aantallen hiv/aids-patiënten.
- Ouders spenderen minder dan 10% van hun tijd aan gerichte aandacht voor hun kinderen.
- Zuid-Afrika staat op de 55ste plaats van 180 corrupte landen.
- Zuid-Afrika staat op plaats 129 van de 182 in de Human Development Index van de Verenigde Naties die armoede,

Kevin Chaplin is de grondlegger en directeur van de South African Ubuntu Foundation, en directeur van de Amy Biehl Foundation. Daarnaast zit hij in het bestuur van verschillende liefdadigheidsinstellingen. Hij studeerde op de Unisa en behaalde onlangs zijn diploma op de UCT Graduate School of Business. Hij ontving prijzen als de Knights Circle of Valour Award for Community Service, en de Melvin Jones International Fellow Award for Dedicated Humanitarian Service. Hij is in 2005 verkozen tot hoofdgastspreeker op UCT Graduate School of Business, en in 2007 geselecteerd voor de UCT Graduate School Distinguished Speakers Programme. In de afgelopen zes jaar zamelde hij meer dan acht miljoen Rand in voor verscheidene goede doelen, en vertegenwoordigde onlangs Afrika in de Board of European Association of Children and Youth.

- analfabetisering, onderwijs en levensverwachting meet.
- Zuid-Afrika is een van de samenlevingen waar de meeste ongelijkheid heerst; het land staat op de negende plaats van de wereldrangorde (Paraguay staat op 8 en Columbia op 10).

Zuid-Afrika worstelt dus met immense problemen. Problemen die we zeker het hoofd willen bieden."

To do's

Verbinding, draagkracht, betrokkenheid en verantwoordelijkheid. Menig coachingsopdracht in onze samenleving heeft op micro-, meso- en macroniveau tot doel deze waarden te stimuleren. Wat kunnen we, naast bewustwording, praktisch doen?

"Om obstakels te overwinnen, moeten we naar de basis, en leven naar de waarden die ons kunnen verbinden. Praktisch gezien houdt dat in:

- Wees een rolmodel of mentor op je werk of in je woonomgeving.
- Toon interesse: vraag de schoonmaakster thuis of op het werk of het goed gaat met haar kinderen.
- Zwaai naar mensen bij jou in de straat, en leer je burens van twee, drie huizen verderop kennen.
- Neem de tijd om te praten met je kinderen.
- Werk aan je huwelijk.
- Leer een andere taal; neem iedere week één zinnetje en oefen dat.
- Gooi geen peuken of ander afval op straat. Zeg er iets van als je het anderen ziet doen.
- Koop de daklozenkrant.

- Volg de bezigheden van de Ubuntu-beweging in Nederland en kom naar bijeenkomsten.
- Geef een percentage van je inkomen aan goede doelen.

Een mooi voorbeeld van dat laatste advies is in Zuid-Afrika de *pick 'n pay* en het Raymond Ackerman-model. Vanaf het moment dat Ackerman zijn eerste twee winkels opende, gaf hij iets terug aan de gemeenschap. Dat maakte vanaf de eerste maand dat hij dat deed al een verschil. Iedere onderneming, hoe klein ook moet voldoen aan zijn sociale verantwoordelijkheid. In de bankwereld, waarin ik 25 jaar heb gezeten, deden we onze zaken met sociale verantwoordelijkheid. Ik kan je wel vertellen dat dat heeft bijgedragen aan ons financiële succes.

Winston Churchill zei ooit: "*You make a living by what you earn and a life by what you give.*" En daarin schuilt veel waarheid. Psychologen zeggen dat mensen die hun leven zinloos vinden, eerder zelfmoord plegen. En mensen die weten dat ze iets betekenen voor anderen, daaruit voldoening halen en juist tevreden zijn met hun leven. Aartsbisschop Tutu vertelt dat God zelf geen traan kan drogen en geen arm om iemand heen kan slaan, hij kan dat alleen via de mens.

Begin na het lezen van dit interview meteen met een klein stapje Ubuntu toe te passen, en doe dat iedere dag opnieuw. Het werkt als kringen in het water die steeds groter worden. Wees een deel van de wereld die we kunnen creëren met Ubuntu. Doe een ander een plezier op je werk of in je woonomgeving, maak een compliment,

help iemand een handje, of biedt een schouder om op uit te huilen. Want de sleutel naar geluk is niet gelegen in het vinden ervan, maar in het maken.”

Leiderschap en duurzaamheid

Hoe kan Ubuntu bijdragen aan duurzaamheid en wat vraagt dit in de kern van onze leiders, nu en in de toekomst?

“We hebben in onze samenleving een gezamenlijke agenda nodig. Ubuntu biedt het uitgangspunt om vreedzaam samen te leven en te werken. Ubuntu kan het onderlinge vertrouwen herstellen, ongeacht wie we zijn of waar we vandaan komen. Ubuntu biedt de kans om tegenover elkaar staande groepen via een genezingsproces bij elkaar te brengen. Met de grondslagen van Ubuntu kunnen organisaties kijken naar de sociale aspecten van hun werkzaamheden. De grondslagen helpen een cultuur te creëren met raciale, politieke en culturele tolerantie, gebaseerd op onvoorwaardelijk respect, acceptatie en menselijke waardigheid. Ze helpen minderheden om een zelfbewuste, culturele identiteit te ontwikkelen. En ze zijn van nut bij het ontwikkelen van ideeën over samenwerken; iets wat hard nodig is in bijvoorbeeld een land als Zuid-Afrika met een geschiedenis van een raciaal en sociaal gespleten gemeenschap.

De grootste verantwoordelijkheid van een leider is de realiteit onder ogen zien. En uiteindelijk moet hij dank je wel zeggen. In de tussentijd is de leider een dienaar.”

Annette Man-Mul is oprichter van KernTact & Partners, en grondlegger van Stichting Ubuntu Nederland. Zij is tevens redactielid van Tijdschrift voor Coaching. Verder is zij business-partner van

de trusts van de South African Ubuntu Foundation en de Amy Biehl Foundation, en verzorgt zij, in samenwerking met Kevin Chaplin, opleidingen en trainingen op het gebied van Ubuntu leiderschap.

In samenwerking met Uitgeverij Kloosterhof/Tijdschrift voor Coaching organiseert de Stichting Ubuntu Nederland op 10-10-2013 het eerste Symposium Ubuntu Experience! met Kevin Chaplin als keynote-speaker